

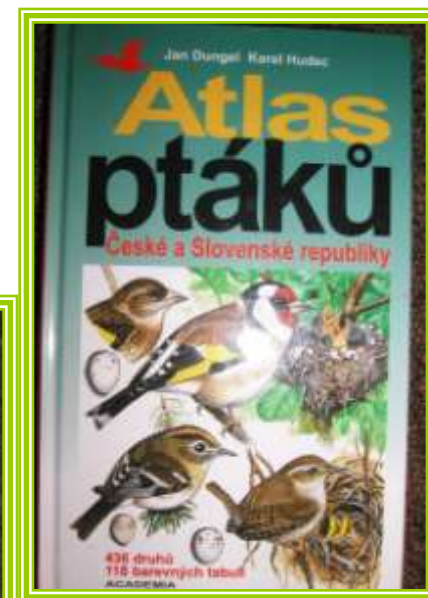
PTÁCI

Po vytvoření grafu zvířat jsme si sedly a začaly jsme přemýšlet, o kterém druhu zvířat bychom si chtěly povídat nejdříve. Že to budou obratlovci bylo jasné hned. A protože bylo jaro, venku jsme si hodně všímaly ptáčků, zvítězila skupina Ptáci. Vybarvily jsme ji v grafu podle kódování modrou barvou a všechny pomůcky máme na tomto barevném podkladě.

Sehnala jsem všechny knihy, ve kterých bylo cokoli o ptácích, a pustila se do práce.

V projektu jsme pracovaly s různými tématy.....někdy jsem vybrala já, někdy si vybraly holky samy.....

Začaly jsme tříděním a přiřazováním obrázků. Holky ze své sbírky modelů zvířat vybraly všechny ptáky a přidaly k nim obrázky.....

.....a v zápětí přiřadily názvy ptáků.

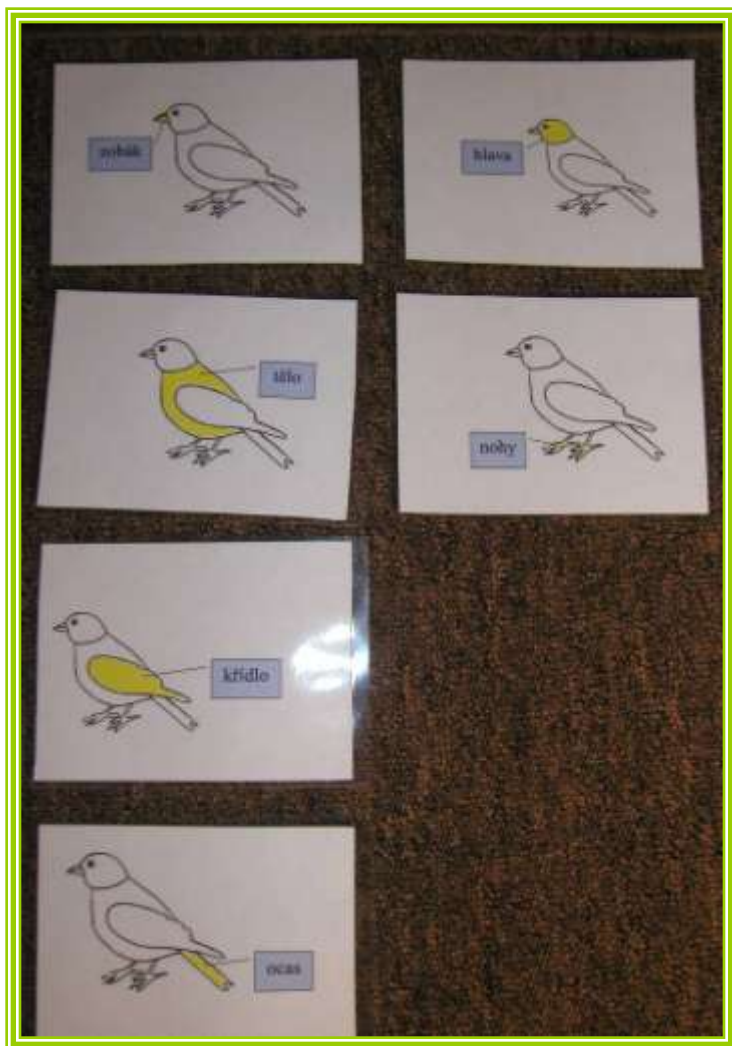

Na zahradě jsme už delší dobu chtěly
poopravit indiánský totem s orlem a teď
byla vhodná doba

.....a vyrobily jsme masky
ptáků.....venku přelo..... a když si
povídáme o ptácích, můžeme si na ně
zahrát.....

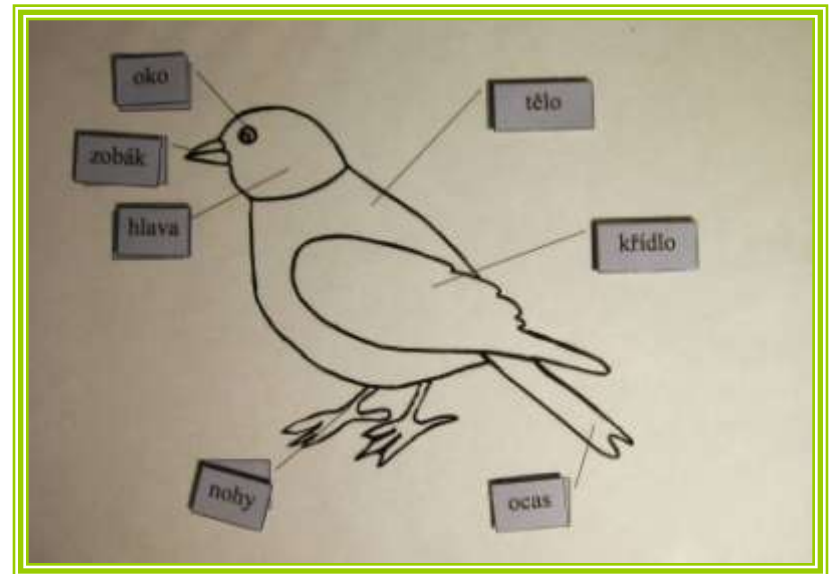
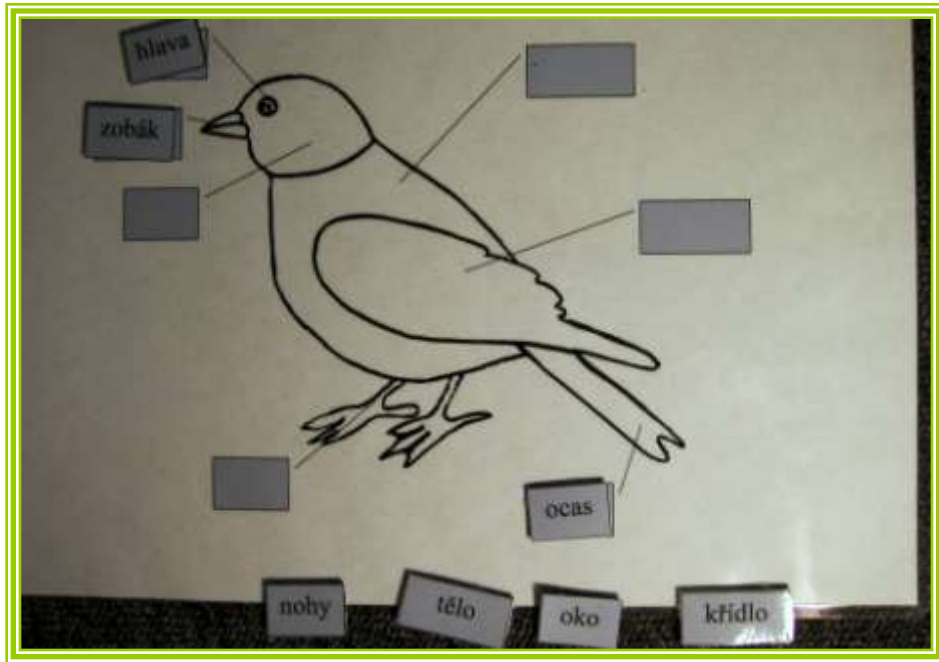

...to nejdůležitější o ptákově a ptačím těle...

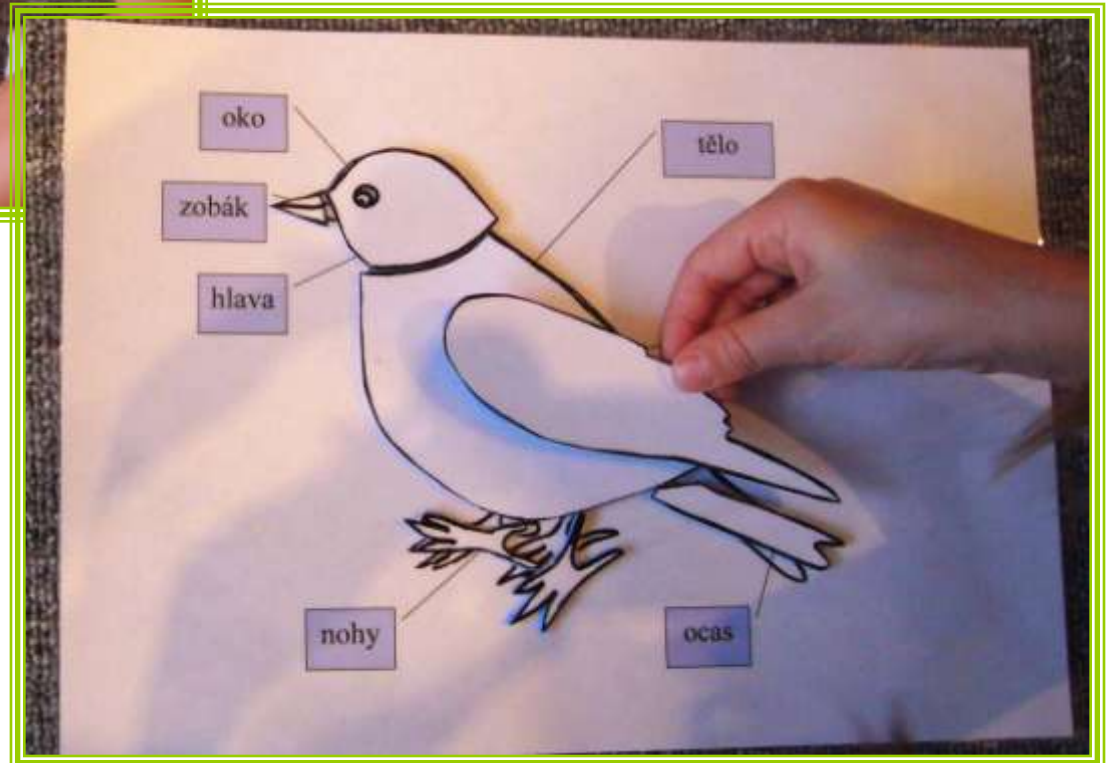
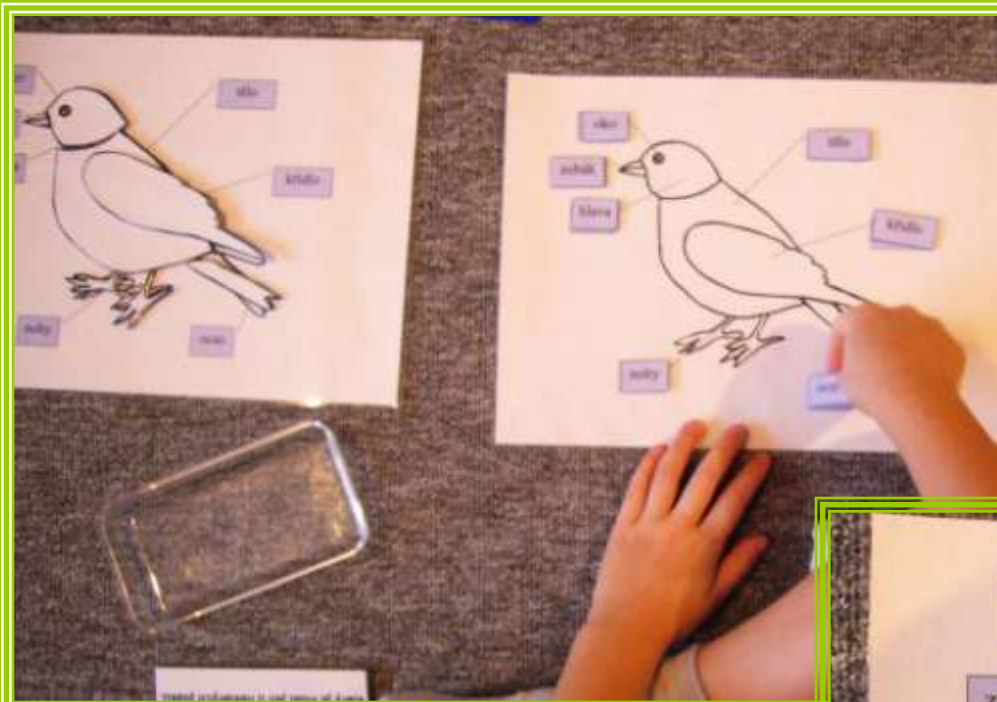

...a jdeme číst a přikládat názvy částí těla...

.....a je to hotové.....

.....nakreslíme svého ptáčka do připravené šablony. Ale na nic nezapomenout. Hlava, zobák.....

.... ještě si o každé části těla přečteme. K čemu slouží, kolik jich pták má, jak vypadá. A potom z jednotlivých částí ptáka složíme...

Zajímavé bylo číst o částech těla hádanku. Holky hádaly, o kterou část se jedná, a příslušnou část přiložily k popisu.

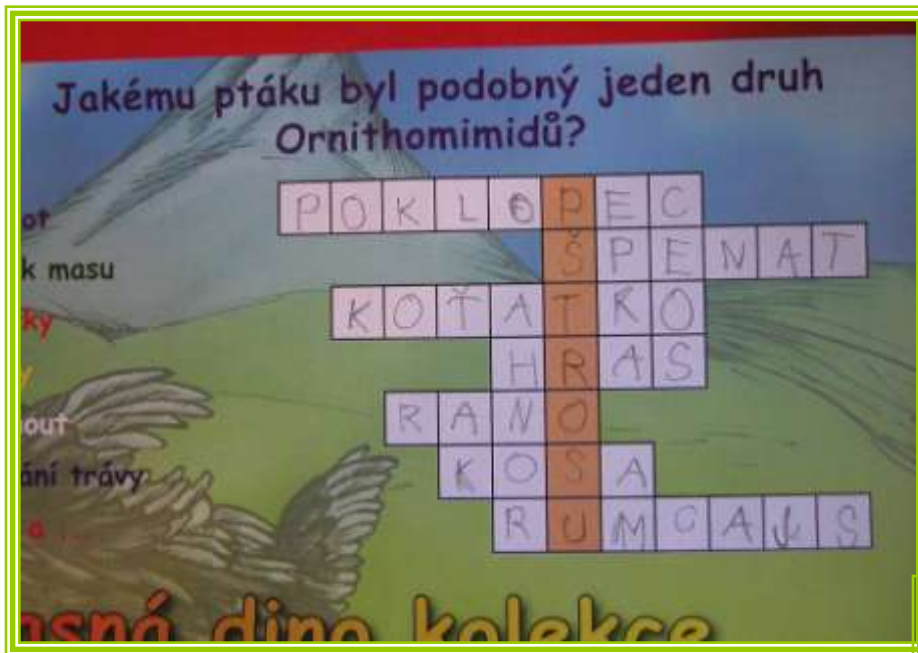
.....Poskládáme tělo ptáka?...

Ptačí kvarteto je oblíbené. Hrály jsme ho celé léto. Holky přirozeně pochopily, že ptáci se dělí do „jakýchsi“ skupin a ty že mají „nějaké“ společné znaky.

Holky znají hodně o pravěkých ptácích z projektu vývoje Země. Proto jsme vývoj ptáků mohly začít křížovkou – termín „Ornitomimidi“ už znaly.

Mnoho informací o pravěkých ptácích jsme si přečetly podrobněji až během tohoto projektu. Pravěký život vždy zaujme... Archeopteryx se stal oblíbencem okamžitě...

Potom už zbývalo jenom seřadit předchůdce dnešních ptáků podle jejich vývoje v druhohorách – v projektu Vývoj života na Zemi máme vše týkající se druhohor na žlutém podkladě.

A přiřadíme i názvy, protože tahle složitá jména jsou moc zajímavá – nám dospělým dělá problém je vyslovit, děti tento problém zřejmě nemají.

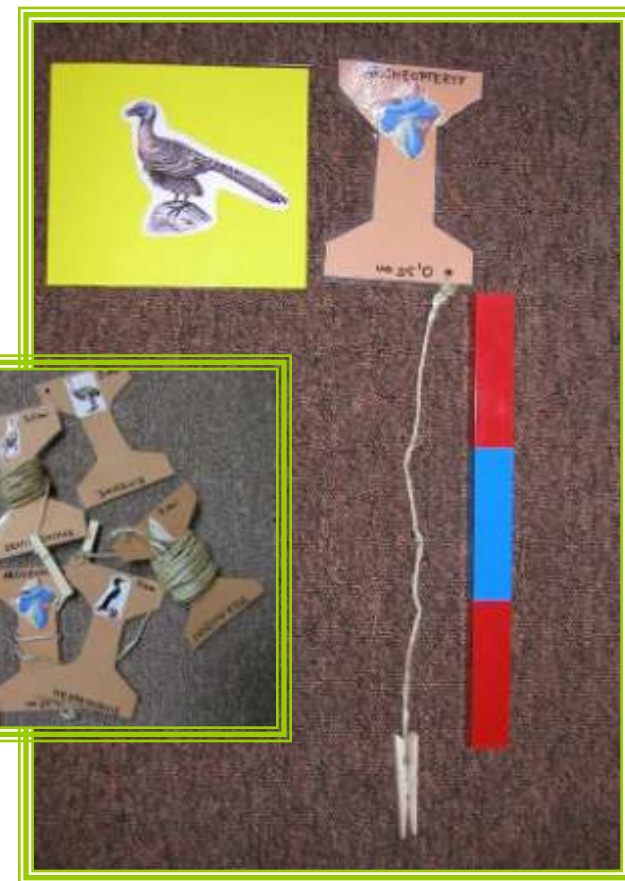

V třetihorách už vypadali ptáci jinak, ale to zvládneme, už je skoro známe...
... vše o třetihorách máme na zeleném podkladě.

Zkoumaly jsme velikosti pravěkých ptáků, někteří měli rozpětí křídel až 7 metrů, ale byli i deseticentimetroví „mrňousové“. A opět se nám hodily velké červenomodré tyče.

A v třetihorách ... to byli panečku obři. Brrrrr.

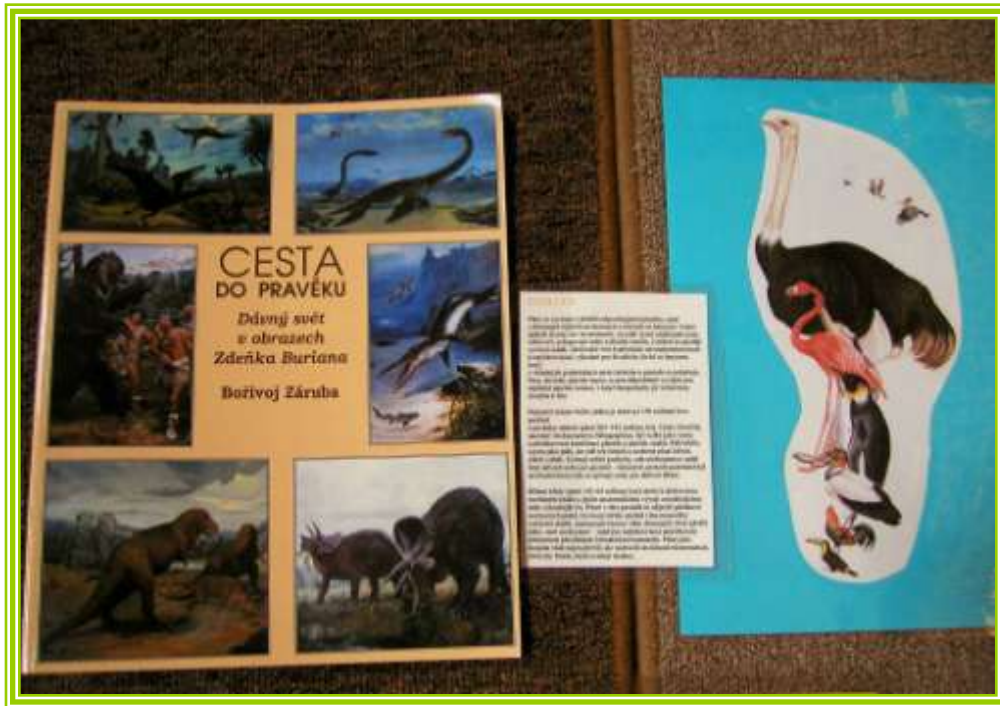

Podle čeho mají současní ptáci svá jména? To je ale legrace.....

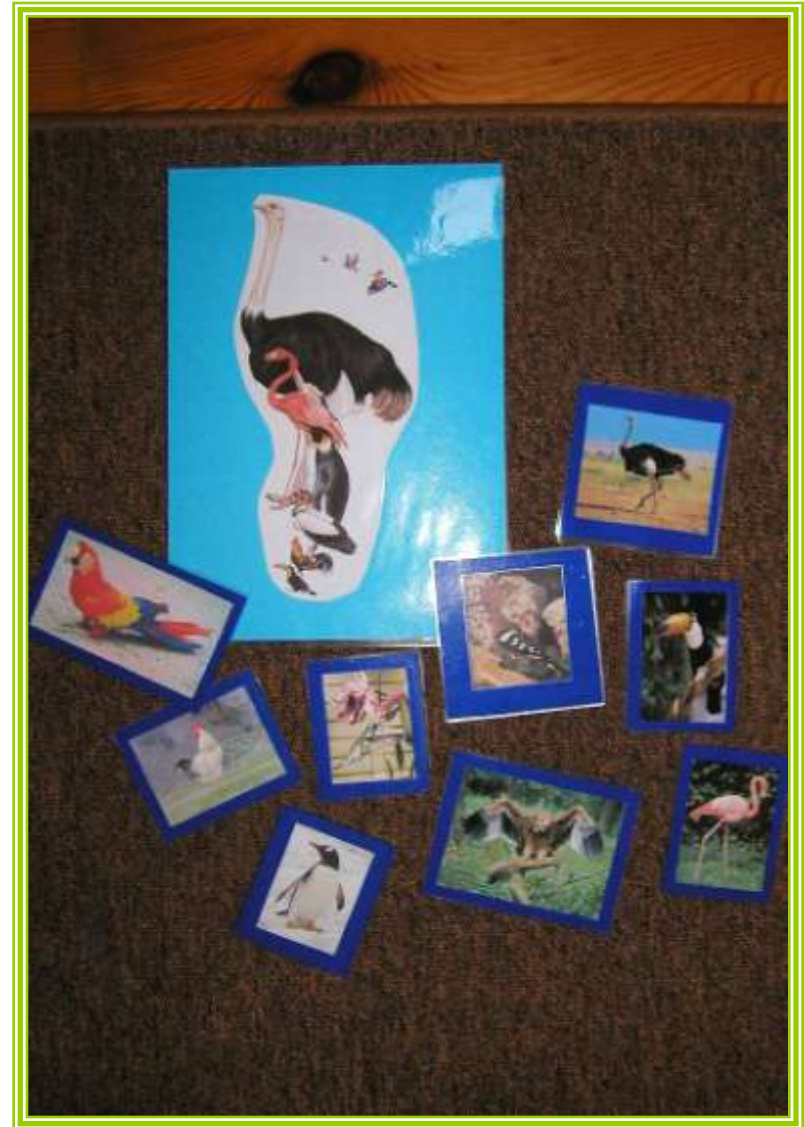
41

Odjakživa věnovali lidé ptákům pozornost. Znalosti o nich poschovávali do ptačích jmen.

 <p>Žluna je žlutá.</p>	 <p>Straka je strakatá.</p>	 <p>Jičička k nám přilétá koncem dubna, okolo svátku sv. Jiří.</p>	 <p>Červenka má červenou náprsenku.</p>
 <p>Křivonoska má křivý zobák.</p>	 <p>Pták, který kuká, je kukačka.</p>	 <p>Pták, který volá čí-ží je čížek.</p>	 <p>Rákosník žije v rákosí.</p>
 <p>Myšilov loví myši.</p>	 <p>Uhádneš, proč krásnému ledňáčkovi řikají někde i rybařík? <small>LOHÝTÁ VE VODĚ RYBY</small></p>	 <p><small>LOHÝTÁ VE VODĚ RYBY</small></p>	 <p>A proč je tenhle sedmihlásek? <small>LOHÝTÁ VE VODĚ RYBY</small></p>

Z pravěku jsme doputovaly až do čtvrtohor a k současným ptákům. Nejdříve nás zajímaly jejich velikosti.

Opět jsme si vyrobily cívky, našly jsme v knížkách, jak jsou velcí a šly jsme měřit.

.....červenomodré tyče, provázek, metr, nůžky a měříme a namotáváme ... a jsme překvapeny.....kolibřík a pštros... to je rozdíl.

Zkoumáme také ptačí kostru...
jsou některé kosti stejné jako u člověka...
zkusíme si tu ptačí kostru nakreslit...
to je ale šíleně těžké... poprala se s tím jen
jedna holčička, kterou to kupodivu docela
bavilo a měla velkou radost ze svého
nákresu. Druhá s tím po chvílce „sekla“.

V knížce Rekordy zvířat holky
objevily část s Rekordy ptáků.

Rozdělit ptáky na domácí - žijící u nás a cizokrajné nebyl problém. Holky je dokázaly i umístit na správné kontinenty.

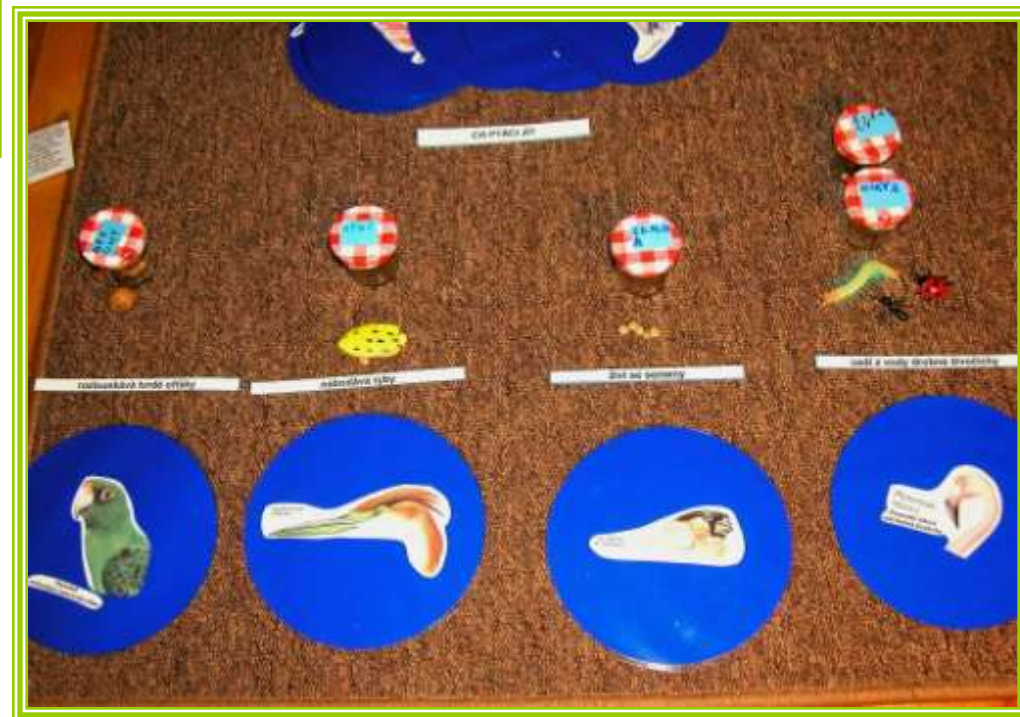
Povídáme si o tom, čím se ptáci živí. Nejdříve si ukazujeme ptačí zobáky. Třídíme je na ty, kteří se živí rostlinnou potravou, a kteří jí maso. Vymýšlíme, co všechno mohou ptáci jíst.

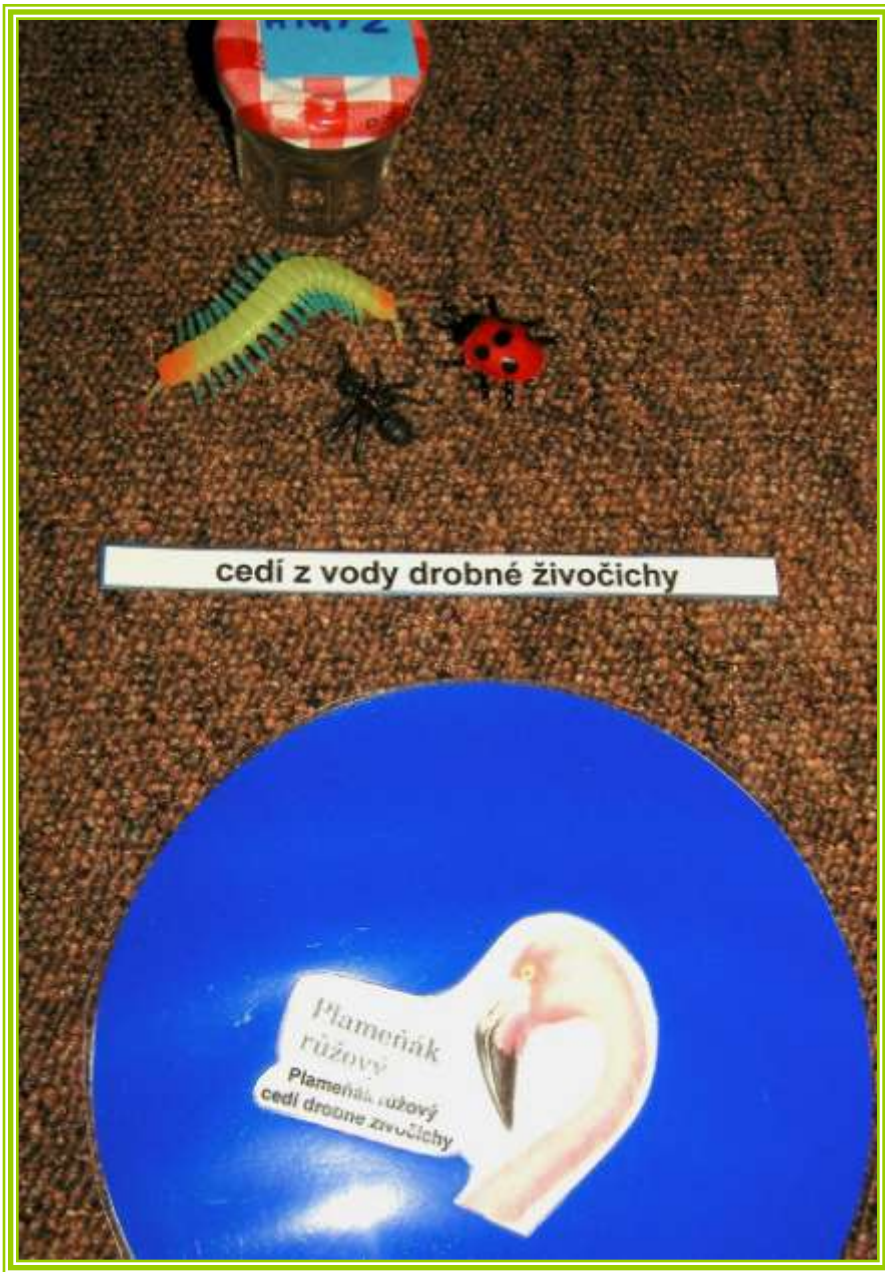
Připravíme skleničky, které označíme druhem potravy. Snažíme se najít vhodný předmět, který vložíme dovnitř.

K obrázkům zobáků přidáváme popisek, jak se pták s příslušným zobákem živí, a přiložíme vhodnou skleničku s potravou – nápad se skleničkami je ze ZŠ Kladno.

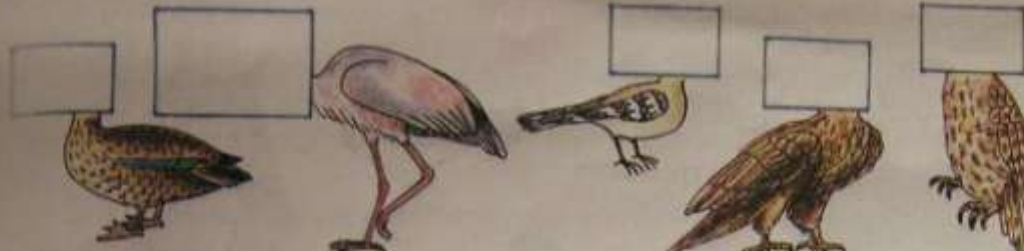

Připraveno máme velké množství obrázků s potravou pro ptáky.....

.....také máme popisky s názvem potravy.

Hrály jsme hru. Potravu jsme měly v jednom pokoji, zobáky ve druhém. Holky si vybraly zobák a běžely se najíst. Vzaly obrázek nebo předmět, našly jeho název a položily vedle sebe na koberec. Hru zvládly krásně.

Hlavy ptáků najdeš na s. 77. Vystříhni je a nalep, kam patří.

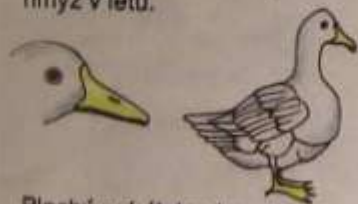
Podívej se, jak malý zobáček má vlaštovka, která chytá hmyz v letu.

Dlouhý a úzký zobák má datel, který vybírá hmyz pod kůrou stromů.

Ještě delší zobák má čáp, který loví žáby v bahně.

Plochý zobák kachny je uzpůsoben ke hledání potravy v tekoucí vodě.

Zahnutým zobákem dravci snadno trhají kořist.

Zvláště zakřivený zobák má křivonoska, která louská semínka ze šišek jehličnatých stromů.

Vše, co se holky o ptačí potravě dozvěděly, zúročily v pracovním listě. Je třeba najít v příloze správné hlavy se zobákem a nalepit je k tělu.

Další ptačí zajímavostí jsou nohy a stopy. Přečetly jsme příběh o stopách ptáků v zimě v lese a pustily se do povídání o nohách a do hraní.

A zase nejdříve třídíme a přiřazujeme, abychom získaly přehled a trochu zajímavých informací.

Holky napodobují ptačí nohy svými rukama a zkoumají, jak pták šplhá, jak nese dravec kořist, jak pták na dlouhých nohách stojí.....

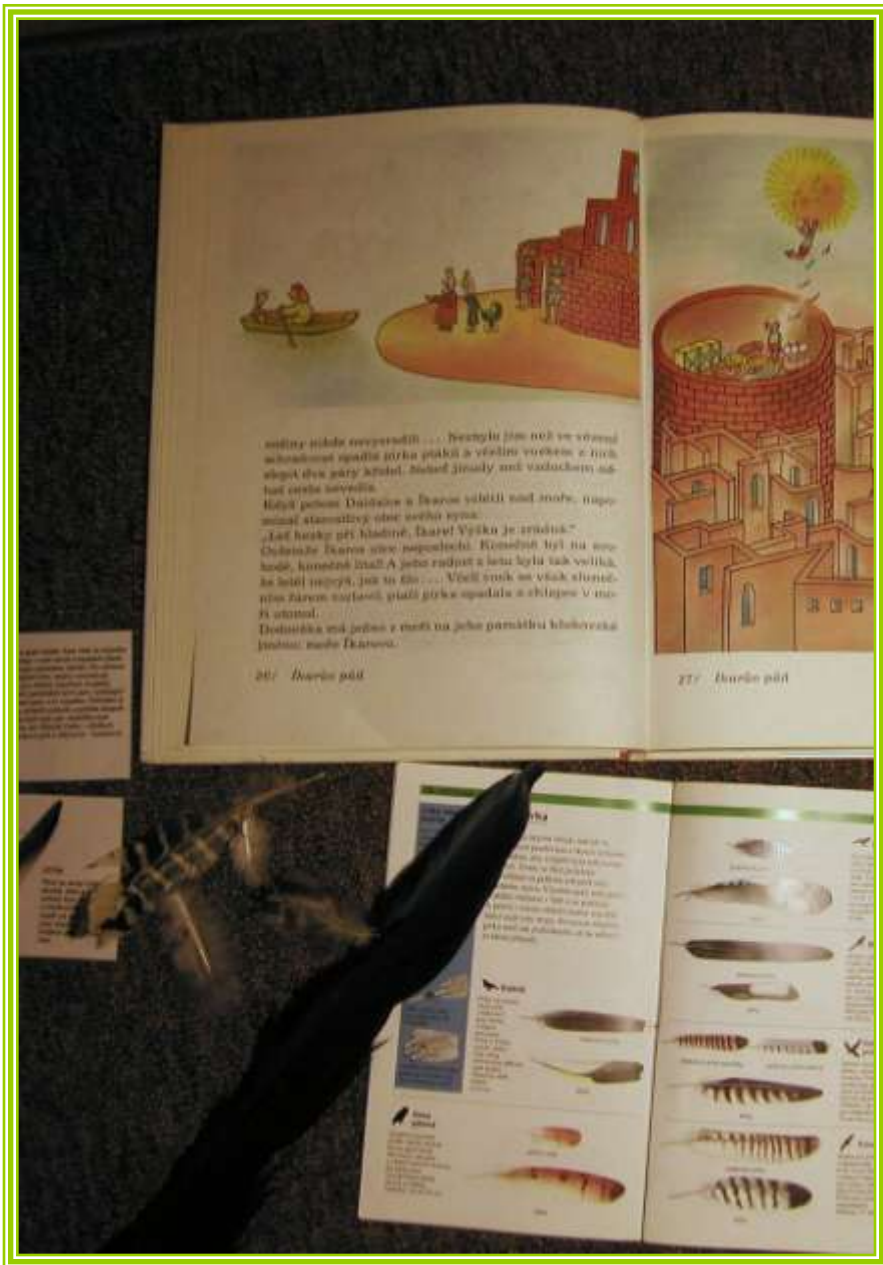

.....a co teprve plovací blány, to byla radost zkoumat.....

V pracovním listě jsme si vyzkoušely, co víme o ptačích nohách.

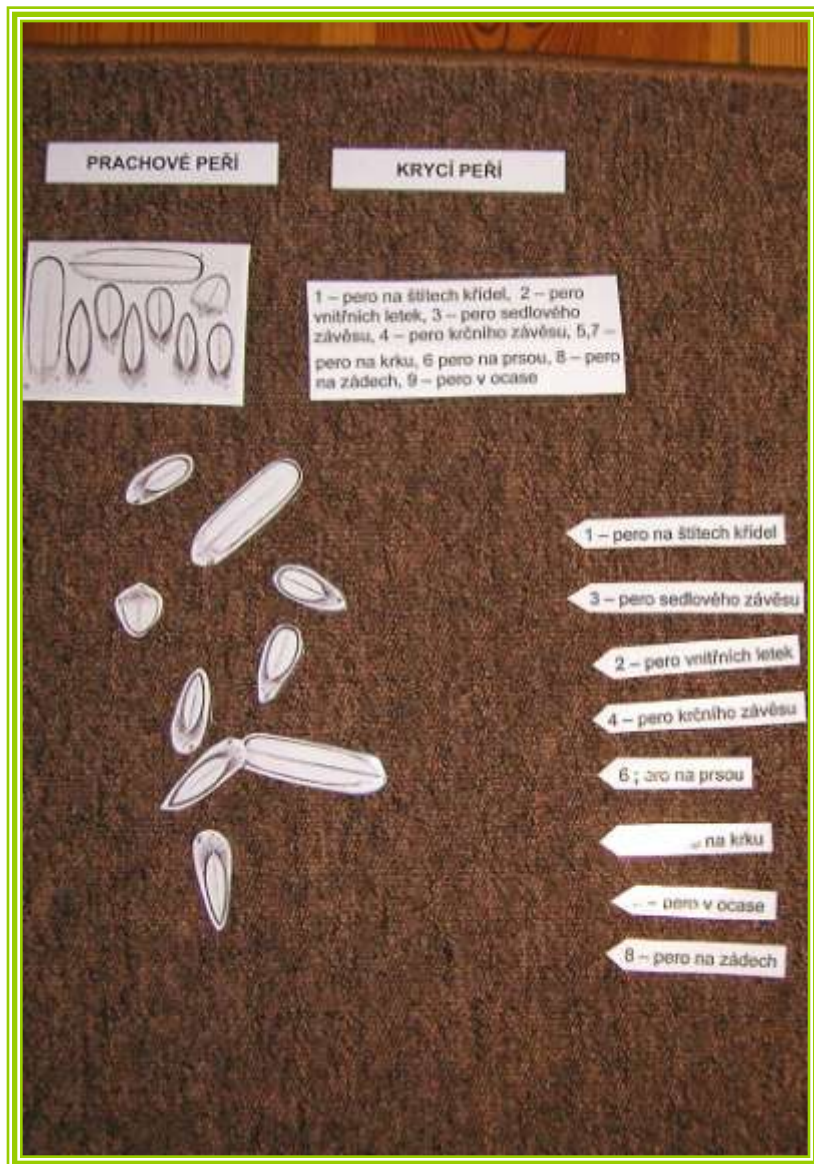

Peří. Čteme pověst „Ikarův pád“.
Povídáme si o vyjímečnosti peří a křídel ptáků.

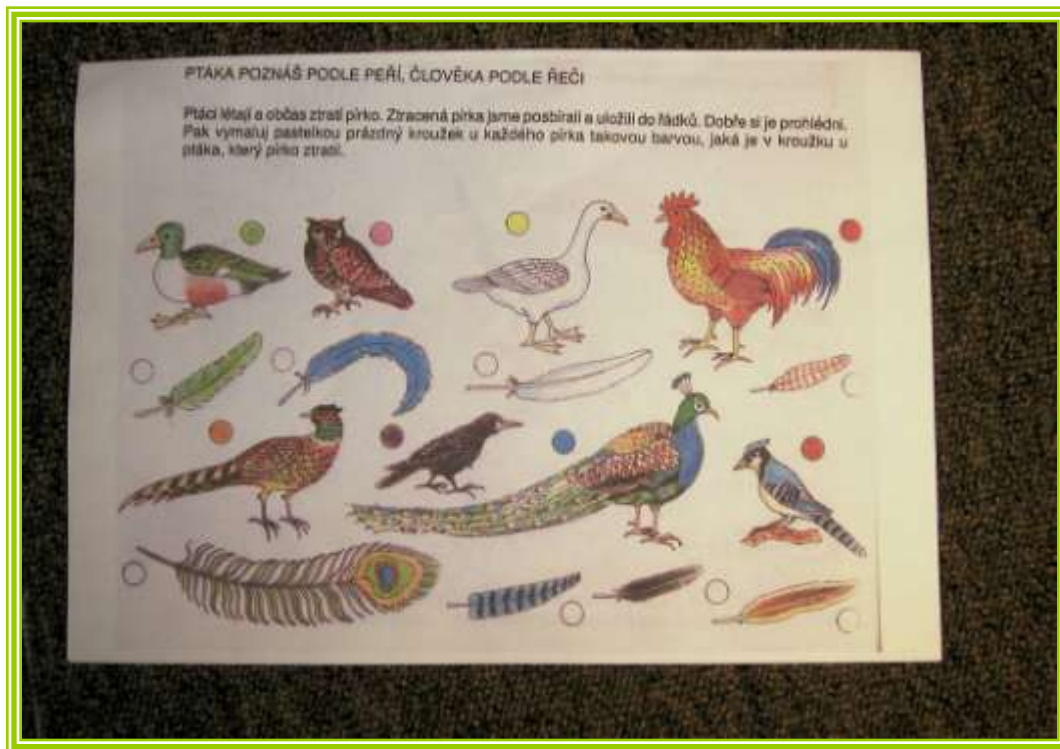
.....z čeho se skládá „pírko“, které běžně nacházíme venku na procházce, na zahradě.....

Jaké druhy peří ptáci mají? Venku už bez problémů rozlišíme krycí a prachové peří.

Zkoumaly jsme také, proč se ptákovi peří nenamočí. Peříčka jsme natíraly olejem a namáčely do vody. Sledovaly jsme jak se voda v kapkách koulí z peří pryč. Povídalaly jsme si, jak a proč si ptáci peří natírají. Nemám bohužel fotky.

Pracovní list – Komu patří ztracená peříčka?

Malujeme ptačím brkem a inkoustem jako děti dříve.

Ve chvíli, kdy jsme narazily na slovo ornitolog, ukázaly jsme si různé fotografie ornitologů a povídaly si o jejich práci.

Stavění hnízda

Při procházce lesem se díváš i nahoru do větví kostry stromů. Uvidíš, jaké ptáky stavějí svoje hnízda právě teď. Ve vidlicovitých větvích hnízdí žilva. V kmenech buku je sam tam vidět tmavé ohryby, a nachť hnízdí dalek. Na buku si staví hnízdo z drobných větviček i sojka. Mezi skloněným větvením stáří vltvy na břehu potoka sítí moudrováček tužba a rákosník velký. Jak si i ty vzpomeneš, kde je vidět hnízdička a kterým ptáčkem patří. Vš, z čeho a z jakých materiálů stavějí? Najdeš je z mechu, z větviček, z kůry stromů a z bláta. Vnitřek vystyke trávou, měkkým papírem a chloupky, aby třeba tuhá se nosí do hnízda i ovčinný papír a kousky hadříků.

Vš, proč se někdy říká „kukaččí vejce“ o něčem, co kukačka vůbec nepřipomíná? Kukačka je jediná ptáka, která si nestaví hnízdo. Svoje vajíčka upadáje do hnízda jiného ptáka. Jen to se malá kukačka vytrube, sraží se vyčítit z hnízda ostatní mláděta. Jedno po druhém je vyhodí a žravě hlá berou, kornáry, bradky, které starozávři rodiče přinášejí vlastním mládětkům. Její puť je okrasná, kmí kukaččí mládě, jako by se vytrébo z jejího vajíčka. Když se kukaččí mládě už samo umí postarat o potravu a stane se samostatným, opouští bez rozlučení svoje nevěstiny rodiče. Proto se jako kukaččí vejce označují věci, které někomu něčím záměrně podstříh, aby mu o ně pečoval, nebo věci, které nepatří k určité skupině, a přesto jsou v ní zařazené.

Ptačí hnízda.

Čtete si a povídáme o stavění hnízda. Venku si je prohlížíme v keřích na zahradě. Co všechno ptáci na stavění potřebují?

Stavění hnízda

Při procházce lesem se díváš i nahoru do větví kostry stromů. Uvidíš, jaké ptáky stavějí svoje hnízda právě teď. Ve vidlicovitých větvích hnízdí žilva. V kmenech buku je sam tam vidět tmavé ohryby, a nachť hnízdí dalek. Na buku si staví hnízdo z drobných větviček i sojka. Mezi skloněným větvením stáří vltvy na břehu potoka sítí moudrováček tužba a rákosník velký. Jak si i ty vzpomeneš, kde je vidět hnízdička a kterým ptáčkem patří. Vš, z čeho a z jakých materiálů stavějí? Najdeš je z mechu, z větviček, z kůry stromů a z bláta. Vnitřek vystyke trávou, měkkým papírem a chloupky, aby třeba tuhá se nosí do hnízda i ovčinný papír a kousky hadříků.

Vš, proč se někdy říká „kukaččí vejce“ o něčem, co kukačka vůbec nepřipomíná? Kukačka je jediná ptáka, která si nestaví hnízdo. Svoje vajíčka upadáje do hnízda jiného ptáka. Jen to se malá kukačka vytrube, sraží se vyčítit z hnízda ostatní mláděta. Jedno po druhém je vyhodí a žravě hlá berou, kornáry, bradky, které starozávři rodiče přinášejí vlastním mládětkům. Její puť je okrasná, kmí kukaččí mládě, jako by se vytrébo z jejího vajíčka. Když se kukaččí mládě už samo umí postarat o potravu a stane se samostatným, opouští bez rozlučení svoje nevěstiny rodiče. Proto se jako kukaččí vejce označují věci, které někomu něčím záměrně podstříh, aby mu o ně pečoval, nebo věci, které nepatří k určité skupině, a přesto jsou v ní zařazené.

Obrázky a nápisy přiřazujeme. Jdeme ven stavět hnízda jako ptáci. Některé věci, jako igelit, alobal, provázky, si neseme s sebou, zbytek najdeme v lese.

Ptáčata.

Proč potřebují někteří ptáci hnízda a jak je staví už víme.

Teď si budeme povídat o ptáčatech.

Poznáš, komu patří ptáčata?
Zkus je přiřadit k rodičům.
Ze zadu obrázků je kontrola.

Víš, jak se které mládě jmenuje?
 Zkus je pojmenovat a potom přiřad'
 jejich jména na kartičkách.

Povídáme si o tom, že někteří ptáci mají mláďata, která musí krmit a některá ptáčata si hned po vylíhnutí hledají potravu sama.

Holky velice přirozeně přišly samy na to, že všechna mláďata domácích ptáků jsou nekrmivá...

Roztřídily modely ptáků na ty kteří mají krmivá a nekrmivá mláďata. Domácí ptáci jim vyplynuly automaticky.

Pohádka o narození ptáčka.

Pomůcka je vytvořená jako rozkládací lepolero, které se postupně otvírá a odhaluje vývoj ve vajíčku.

POHÁDKA O NAROZENÍ PTÁČKA

Po rozložení lepolera se přiřazují samostatné obrázky, u kterých si povídáme, co na něm je a co bude následovat na dalším.

POHÁDKA O NAROZENÍ PTÁČKA

Jejta... a za dva týdny... to už je obara ptáčků!	Bábovka patří už a vě... Lá mě mam, ve stáji je dítka, koukej, paní ptáková... to tam roháč řemou!
Jéé, říká paní ptáková, z tohohle vajíčka by mohlo být naše děťátko.	Šelák... A co ti šelák! Vždyť už se tam rozplácí, hnedka vybež ptáček!
A teď se máš dělat vyčlebo rozčlebová, paní se vyčlebová gáčka kováč máš vyčlebová!	Ze ty tam zastříváš už ale vajíčko už se rozplácí.
Tak a paní roháč, kováč, už se tam šelák šelák. Ahoj kováč, kováč já už už šelák se vají...	Šelák se vajíčko a dítka by začlebová. Paní ptáková kováč máš šelák kováč se kováč!
Ve vajíčku toho paní ptáka roháč, vyčlebová šelák šelák, to už roháč dítka a kováč!	Kováč je už roháč, vajíčko hnedka! Vždyť už se vajíčko rozplácí, říká paní ptáková.

Paní ptáka se roháč a paní ptáková.

Čteme text na kartičkách
a přidáváme k obrázkům.
Text je možné později číst
zpreházeně a hledat
příslušný obrázek.

POHÁDKA O NAROZENÍ PTÁČKA

Paní ptáka! s paní ptákovou.

Jéé, říká paní ptáková, z tohohle
vajíčka by mohlo být naše děťátko.

Kousek jí už odpadl, vidíme
hlavičku! Vitám Tě na svět, moje
mláděčko, říka paní ptáková.

Tak a jsem venku, konečně. Už mi
tam bylo těsno. Ahoj mamí, tolik
jsem se už těšilo na svět.....

A teď se milé děti můžete
rozhodnout, jestli se vyklubalo
ptáče krmivé nebo nekrmivé.

Pan pták se potkal s paní ptákovou.

Jéé, říká paní ptáková, z tohoto vajíčka by mohlo být naše děťátko.

Ve vajíčku toho ještě příliš nepoznáme, vypadá stejně jako to, co máme doma v ledničce.

Sedne na vajíčko a začne ho zahřívát. Paní ptákovou čeká asi 3 týdenní sezení na hnízdě.

A teď se milé děti můžete...

POHÁDKA O NAROZENÍ PTÁČKA

Pan pták se potkal s paní ptákovou.

Jéé, říká paní ptáková, z tohohle vajíčka by mohlo být naše děťátko.

Ve vajíčku toho ještě příliš nepoznáme, vypadá stejně jako to, co máme doma v ledničce.

Sedne na vajíčko a začne ho zahřívát. Paní ptákovou čeká asi 3 týdenní sezení na hnízdě.

Za týden zahřívání už ale vajíčko stejně nevypadá.

Jejda.....a za dva týdny.....to už je ptáčátko!

Júúú..... A za tři týdny! Vždyť už se tam nevejde. Honěém vylez ptáčku.

Už asi leze, ve skořápce je dírka, koukej paní ptáková.....Už tam raději neseď

Skořápka puká víc a víc.....

Kousek jí už odpadl, vidíme hlavičku! Vitám Tě na svět, moje mláděčko, říká paní ptáková.

Tak a jsem venku, konečně. Už mi tam bylo těsno. Ahoj mami, tolik jsem se už těšilo na svět.....

A teď se milé děti můžete rozhodnout, jestli se vyklubalo ptáče krmivé nebo nekrmivé.

.....a tady je celý text pohádky.....

Tak a jsem venku, konečně. Už mi tam bylo těsno. Ahoj mami, tolik jsem se už těšilo na svět.....

Ptačí vajíčka

Ptáci se rozmnožují vejci, která jsou různé velikosti a různě zbarvená. Každé vajíčko je chráněno několika obaly. Nejvnějšší obal je vápenatá skořápka. Barva této skořápky závisí na prostředí, neboť má většinou ochranný význam.

Jsou vajíčka bílá, modrá, zelená, žlutá, červená, ale i různě skvrnitá, pruhovaná nebo tečkovaná.

Tvar bývá kulatý, ale většinou zalpčatý, aby se vejce z hnízda nemohlo tak snadno vykutálet. Zárodek budoucího ptáčka je v určité části žoutku. Zbytek žoutku a bílek vyživují zárodek. Ve vejci je i vzduchová komůrka, kterou ptáče využije při křehnutí se z vajíčka.

Vrabeč domácí má vajíčka dost protáhlá, béžová nebo šedivá, posetá smávkami šedavými obláčky a čárkami.

Pštrosí vejce váží kolem 1,5 kg.

Kolibřík má vajíčka velká jako hrášek.

.....a jak taková ptačí vajíčka vypadají? Jsou všechna stejná?.....

...pštrosí má 1,5 kg a tvrdou skořápku, vajíčko kolibříka je jako hrášek.....

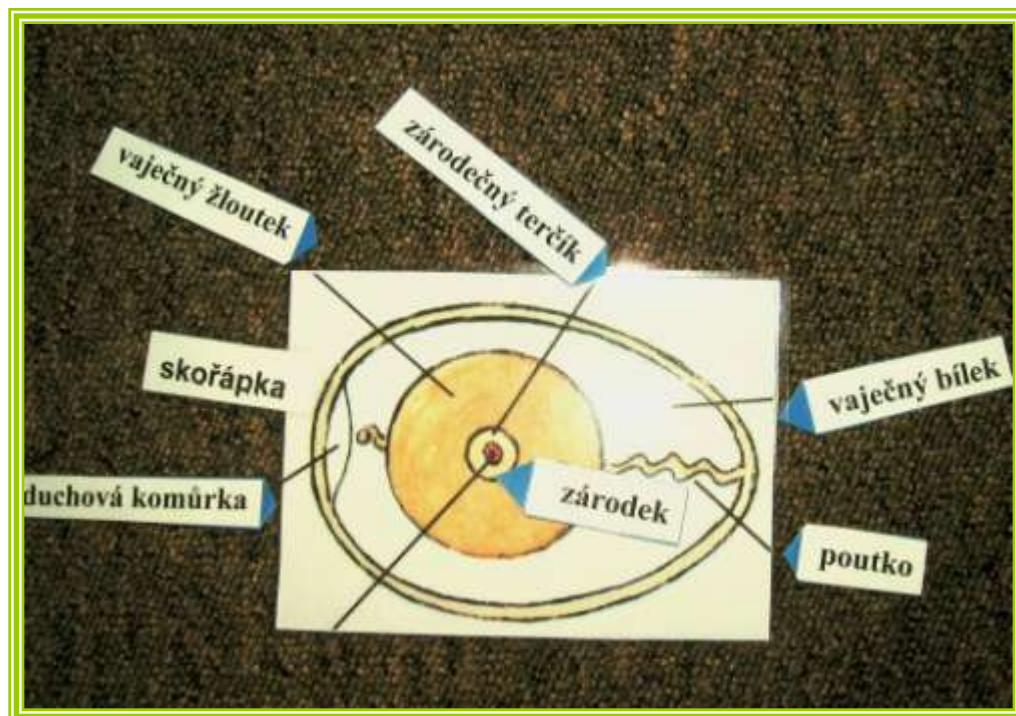
.....vajíčka jsou nejen různě velká, ale i různě barevná ... Holky našly samy různě velká a barevná „vajíčka“ a pracovaly s velkým zaujetím. Hrály pantomimu o snášení vajíček a předváděly ptáky, kteří k vajíčku patří.

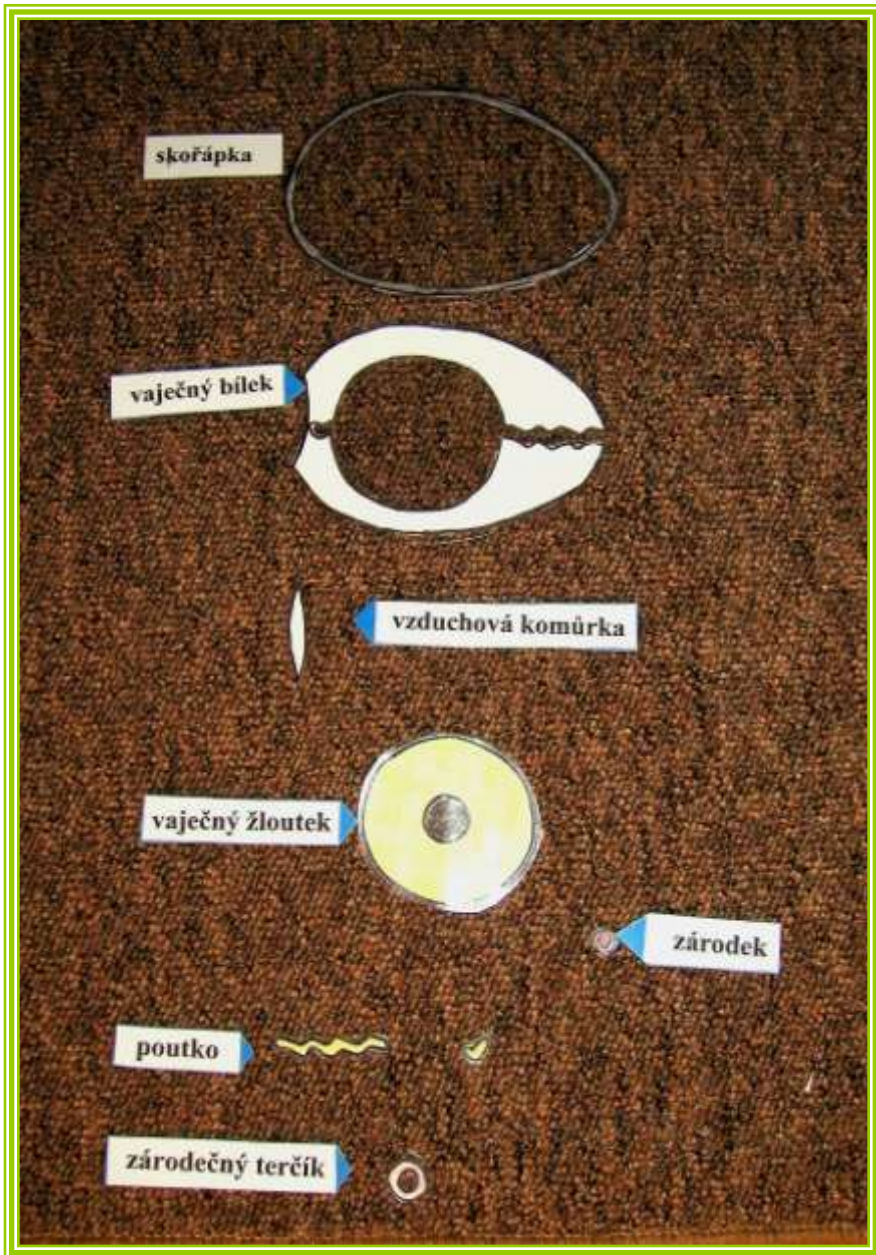

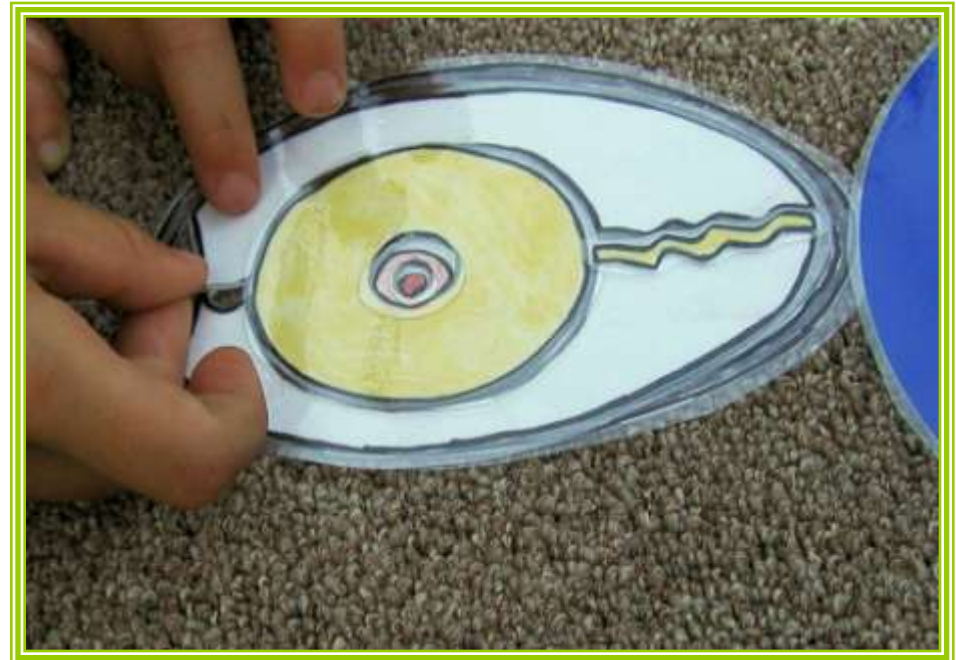
....zkusíme si, komu by které mohlo patřit..... třeba takhle? To byla aktivita, kterou vymyslely holky. Zatím jsme nepřišly na to, jestli jsme se někde trefily a kde jsme udělaly chybu. Musely bychom hodně hledat v knihách.....

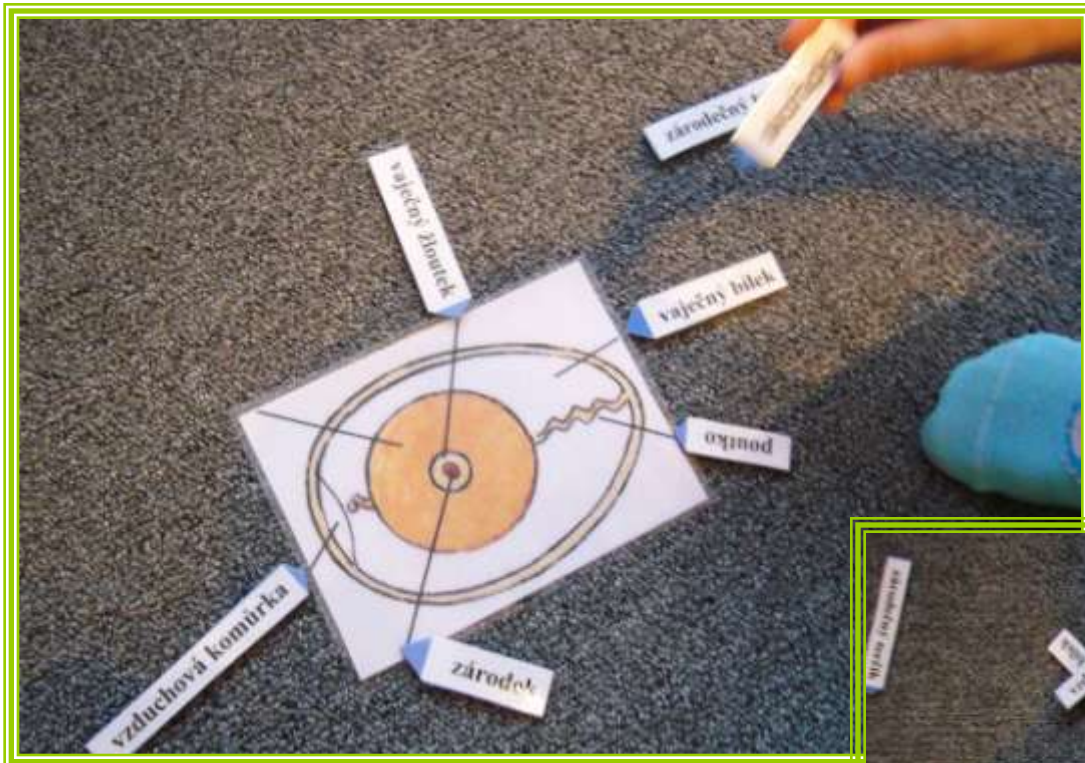
.....a jak to vypadá uvnitř ve vajíčku?
Podíváme se.....

.....rozložíme si ho..... a zase složíme.....

.....pokus, jak má slepičí vejce pevnou skořáčku.....hodněale jenom směrem shora dolů. Jinak moc pevné není. „Rozkřápné“ se jako nahoře na obrázku a potom zkusíme hledat skořápky, které k sobě patří.

Co se stane s obsahem vajíčka, když ho zahřejeme?

Také jsme po rozbití vajíčka zkoumaly, jestli jsou uvnitř všechny součásti – poutko, zárodek, vzduchová komůrka.....našly jsme všechno.

Další pokus byl na tvrdost skořápky namočené ve vodě, v octu a v „Pepsi“. Holky sledovaly, co se se skořápkou děje asi 4 dny.

Vývoj ve vajíčku jsme zkoumaly ještě pečlivěji, protože holky stálejevily zájem o tuto část projektu. Obrázky jsem omezila jenom na 5 nejdůležitějších změn uvnitř vajíčka. Připravené měly také černobílé obrázky k nalepení a vytvoření vlastní knížky.

Knížka dopadla skvěle, je to krásný závěr jejich práce na vývoji ve vajíčku a mají dokonalé jasno. Následně jsme si trošku pohrály s matematikou.

Za 3 dny po tom, co vajíčko kvočna zahřívá, se začne zárodek vyvíjet.

Ve vajíčku je zárodek budoucího ptáčete.

Takhle to ve vajíčku vypadá asi za týden - 7 dní.

Asi za 2 týdny - 14 dní to ve vajíčku vypadá takhle - ptáče už je roztvářené.

Za 3 týdny - 21 dní už ptáče zaplnilo celou skořápku. Už v ní dále růst nemůže.

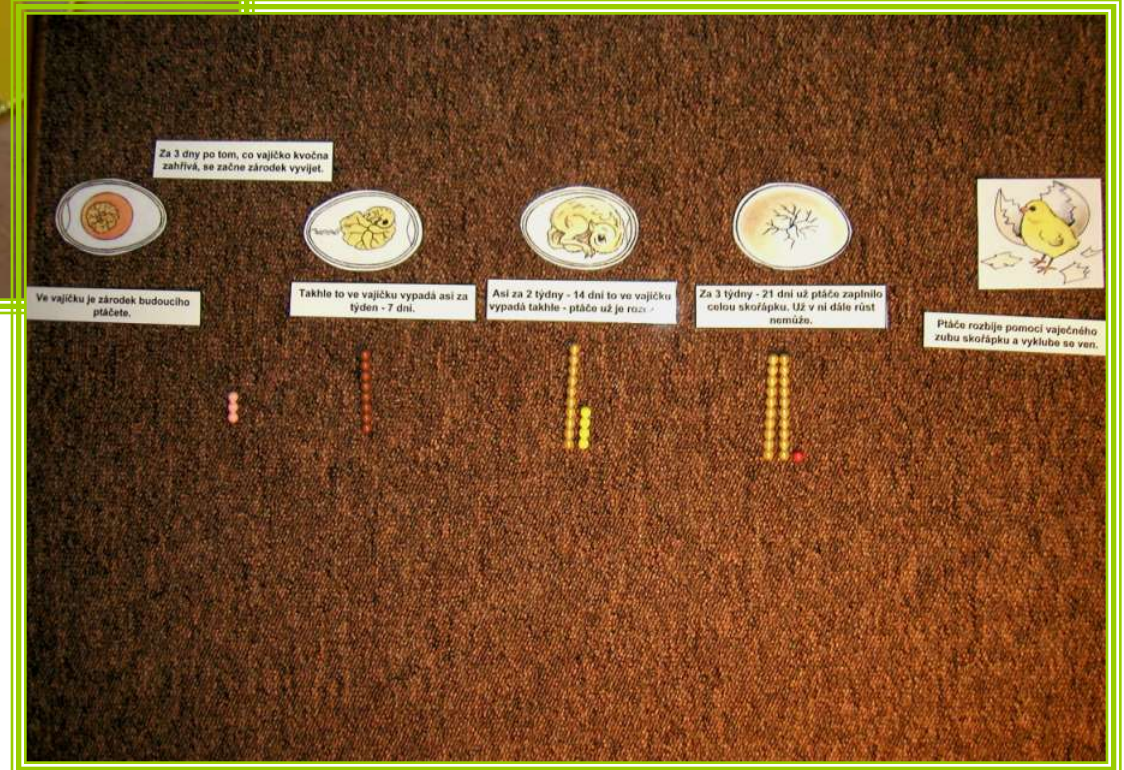
Ptáče rozbije pomocí vaječného zubu skořápku a vyklube se ven.

Navázaly jsme na to, co jsme o roce již věděly – 365 korálků navlekly již dříve.

Holky si navlekly 21 korálků – dny, které cca trvá vývoj ve vajíčku a pak už jen žasly při porovnávání 365 – 21 dní...hodně přemýšlely – co se jim v hlavičkách honilo ovšem nevím.

K 5 změnám ve vajíčku během vývoje jsme přidaly popisky. Na nich jsme si přečetly, jak vnitřek vajíčka vypadá a kolik dní trvalo, než se tohle stalo.

Použily jsme perlový materiál z velké barevné korálkové krabice a skládaly si počty dní podle popisků pod vajíčky.

.....co se stane ve vajíčku za 7 dní, co za 14 dní.....?

Vajíčka jsme uzavřely výrobkem
vylíhnutého ptáčka a pracovním listem
Kukaččí vejce.

Posloucháme hlasy ptáků.

Holky se zavřely s CD a přehrávačem v pokoji a poslouchaly hlasy. Pracovaly s očíslovanými obrázky ptáků, přičemž stejná čísla viděly na displeji přehrávače jako číslo nahrávky zvuku ptáka. Snadno tedy našly obrázek ptáka s jeho jménem a poslouchaly... takto trávily skoro polovinu jednoho odpoledne.

Jak si ptáci povídají?

Máme připravené obrázky ptáků, jména a zvuky, které vydávají na kartičkách.

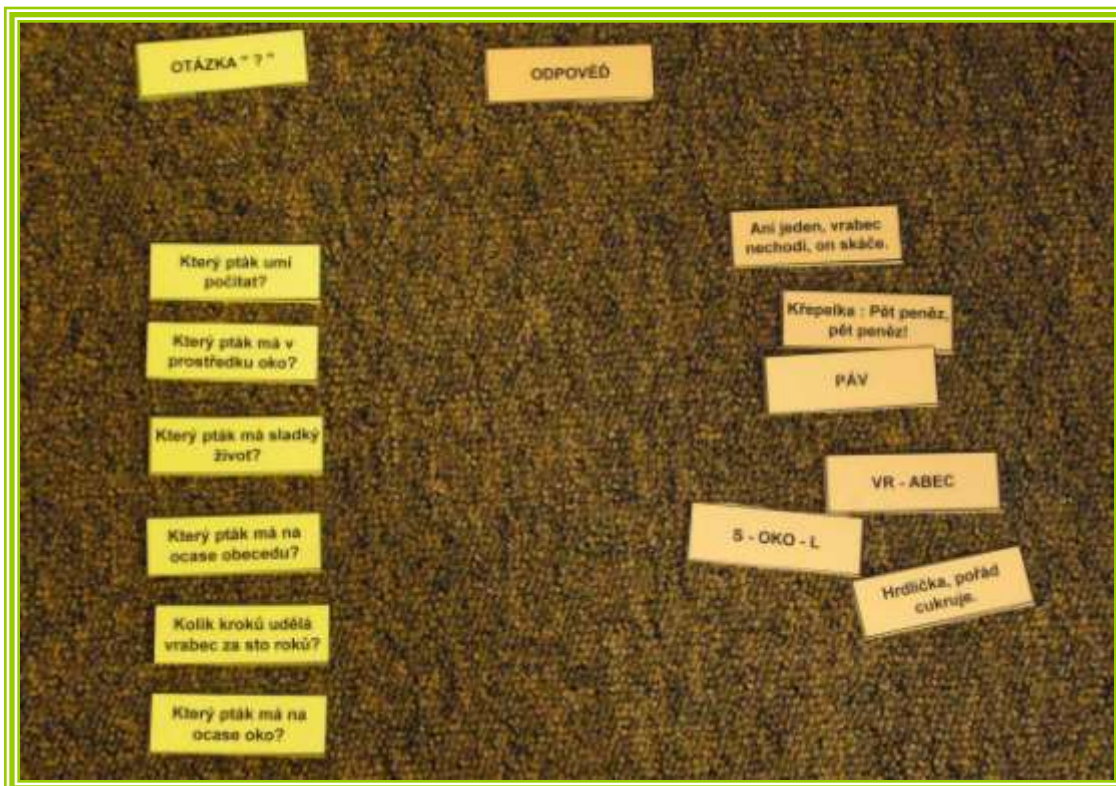
Kontrola je na druhé straně obrázku.

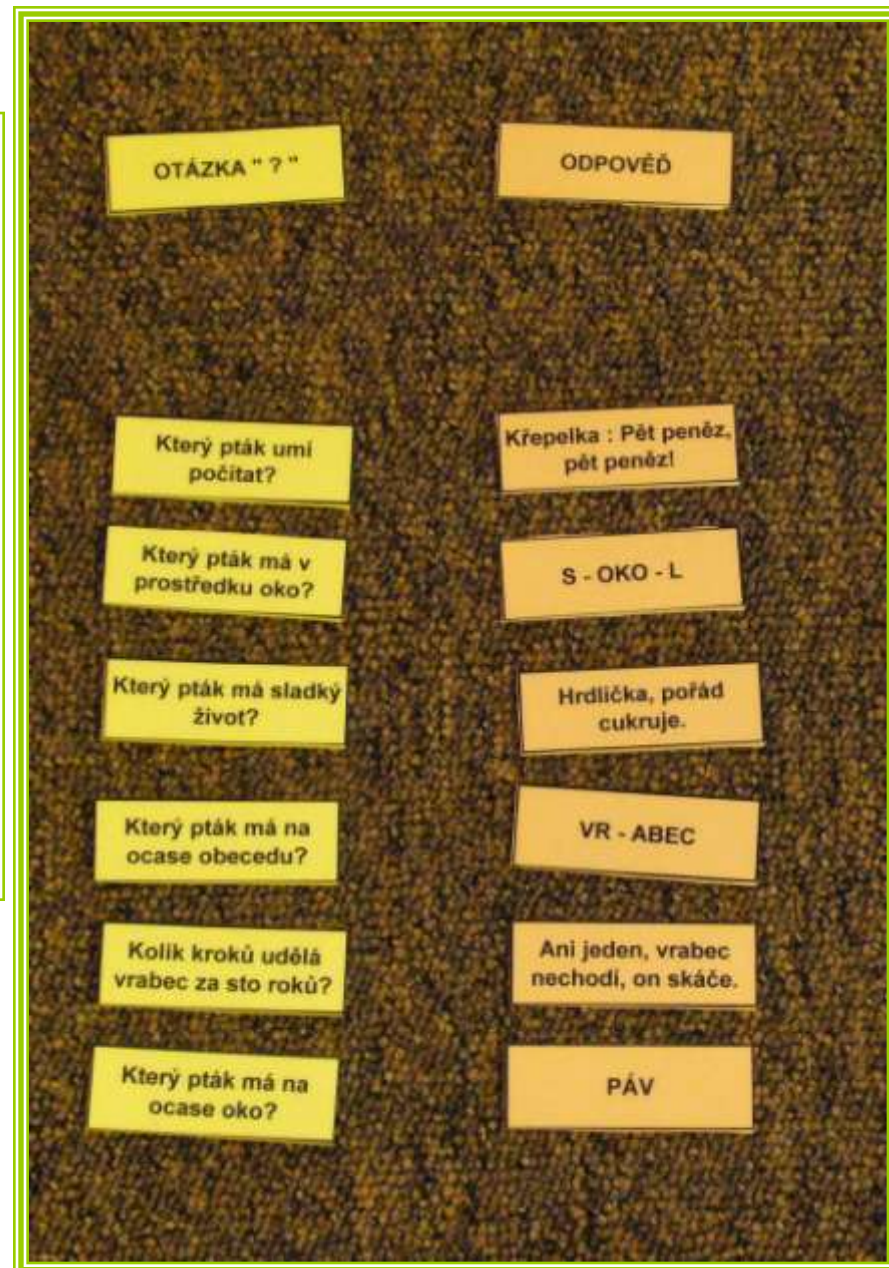
Nejdříve přiřazujeme kartičku s názvem ptáka k obrázku. Součástí kartičky s názvem je i vydávaný zvuk.

Kartičky názvu ptáka a zvuku jsou také rozstříhané, takže hrajeme různé hry.....jsem tento pták, jak se jmenuji?dělám dudududu, kdo jsem? atd

Zajímavé otázky ze světa ptáků. Čteme si otázky, holky hledají odpověď.

Co se říká o člověku,
který je přirovnávaný
k ptákům?

Je pyšný jako pán.

Točí se jako holub na
věži.

Sní toho jako vrabec.

Spi jako dudek.

Chlapec je jako
sokol.

Zpívá jako skřivánek.

To je děvče jako
vlaštovička.

Má na hlavě vrabčí
hnízdlo.

Je zvědavý jako
straka.

Chodí jako zmoklé
kuře.

Chodí spát se
slepicemi.

Vidí jako orl nebo
jako ostrůž.

Je smutný, zklamáný,
cítí se provinile.

Šikovně, pracovitě
děvče.

Dobře vidí.

Málo jí.

Chodí brzo spát.

Tvrdě spí, nic ho
nevzbudí.

Je nafoukaný

Krásně zpívá.

Chlapec je statečný a
silný.

Má rozcuchané
neučesané vlasy.

Zajímá se o věci, do
kterých mu nic není.

Otáčí se a je zmatený

Co se říká o člověku,
který je přirovnávaný
k ptákům?

Je pyšný jako páv.

Je nafoukaný

Točí se jako holub na
věži.

Otáčí se a je zmatený

Sní toho jako vrabec.

Spi jako dudek.

Tvrdě spi, nic ho
nevzbudí.

Chlapec je jako
sokol.

Sikovně, pracovité
dívče.

Je zvědavý jako
straka.

Zajímá se o věci, do
kterých mu nic není.

Málo jí.

Zpívá jako skřivánek.

Chodí brzo spát.

Krásně zpívá.

Má na hlavě vrbčí
hnízdě.

Má rozčuchané
neučesané vlasy.

To je děvče jako
vlaštovička.

Chlapec je statečný a
silný.

Chodí jako zmátlá
kuřička.

Je smutný, zklamáný,
cítí se provinile.

Chodí spát se
přepicemi.

Vidí jako orl nebo
jako ostříž.

Dobře vidí.

Co se říká o člověku,
který je přirovnávaný
k ptákům?

Je pyšný jako páv.

Je nafoukaný

Točí se jako holub na
věži.

Otáčí se a je zmatený

Sní toho jako vrabec.

Spi jako dudek.

Tvrdě spi, nic ho
nevzbudí.

Chlapec je jako
sokol.

Zajímá se o věci, do
kterých mu nic není.

Je zvědavý jako
straka.

Zpívá jako skřivánek.

Šikovně, pracovitě
dívče.

Málo jí.

Má na hlavě vrbčí
hnízdo.

Chodí brzo spát.

Krásně zpívá.

To je děvče jako
vlaštovička.

Má rozčuchané
neučesané vlasy.

Chodí jako zmátlá
kuřka.

Je smutný, zklamáný,
cítí se provinile.

Chodí spát se
šepicemi.

Chlapec je statečný a
silný.

Vidí jako orl nebo
jako ostrůž.

Dobře vidí.

Kde ptáci žijí?

Knížku používáme pro hledání ptáků v různých prostředích.

Najdeme prostředí a ptáky, kteří v něm žijí. Hledáme je na obrázku a přidáváme jejich jména.

Na další stránce jsou karty s přehledným rozdělením ptáků podle toho, kde žijí.

Používáme je jako doplněk k práci s knížkou.

V kulovitých hnízdech

- **budníček menší** - hnízdo na zemi nebo v porostu nízko nad zemí
- **mlynařík dlouhoocasý** - hnízdo z mechu a lišejníků někdy i vysoko na stromě
- **moudivláček lužní** - hnízdo zavěšuje na větve často nad vodní hladinou
- **skorec vodní** - hnízdo na březích potoků pod mosty, mezi kořeny stromů ap.
- **střízlík obecný** - hnízdo staví na zemi nebo nízko nad zemí v hustém porostu

V pobřežních porostech

- **moták pochop** - v hustém porostu rákosu (i v malých plochách rákosin)
- **potápka roháč** - hnízdo jako u jiných potápek často plovoucí na okraji rákosových porostů
- **rákosník obecný** - hnízdo uchycené na stéblech rákosu

Na zemi

- **Červenka obecná** - v prohloubeninách, dírách, polodutinách ap.
- **Kulík říční** - nenápadný důlek na písčítých březích (vypuštěné rybníky)
- **Moták piříč** - v lesích na zemi mezi stromy, na mytince v houštinách ap.
- **Výr velký** - na skalnatých místech, pod převisy, mělká prohlubeň

Na lidských stavbách

- **čáp bílý** - staré komíny, vyšší budovy, umělé podložky ap.
- **hrdlička zahradní** - na stromech nebo na budovách (fimsy)
- **jiříčka obecná** - na stěnách domů, pod fimsami, nad okny, často v koloniích
- **kavka obecná** - v dutinách, na skalách i na domech
- **konipas bílý** - na různých stavbách v otevřených dutinách
- **poštojka obecná** - stará hnízda na stromech, vyšší budovy, staré hrady ap.
- **rehek domácí** - otevřené dutiny na domech (za trámy, ap.)
- **rorys obecný** - pod střešou na vyšších budovách
- **sova pálená** - staré stodoly, půdy
- **syček obecný** - dutiny, půdy
- **vlaštovka obecná** - vždy uvnitř budov (chodby, chlévy, ap.)
- **vrabec domácí** - na budovách (štěrbiny pod střešou ap.)

V dutinách stromů (budkách)

- **brhlík lesní** - v dutinách stromů, většinou otvor zmenšuje mazaninou z bílého
- **datel černý** - hnízdní dutinu tesá každoročně i ve zářevných stromech
- **hohol severní** - kachne hnízdící v dutinách i několik metrů nad zemí
- **krutihlav obecný** - využívá hotové dutiny stromů
- **žluna zelená** - dutinu buduje spíše v odumírajících stromech

V zemních norách

- **břehule říční** - v opuštěných pískovnicích, vysokých březích řek, hnízdí v koloniích
- **ledňáček říční** - ve vyšším břehu potoka, nora až 1 m dlouhá

Pro zjišťování, kteří ptáci žijí u nás celoročně, kteří odlétají, a kteří naopak přilétají jen na zimu, máme připravené karty, kde vše najdeme.

Prásknutí drůbež

Zimní hosté

Jarní přelet

Lesy

- strakapoud velký** - zimní i letní hosté, v lesích "zimních" oměkla, kůže výčnělky světlá až bílá
- datel černý** - veličinné vlny obzvláště v "zimě lesů"
- brhlák lesní** - zimní i letní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- šoupatka dlouhoprstá** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- vykora chřástka** - vyskytuje se v lesích porostlých stromy
- vykora zprukáňka** - vyskytuje se v lesích porostlých stromy
- kráček obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- strápek obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- čálek lesní** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- klvka obecná** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- krkavac velký** - zimní, velký jaro kůže výčnělky světlé až bílé
- vojkva obecná** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- ohňáček kropenatý** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- jestřáb lesní** - veličinné kůže výčnělky světlé až bílé
- brhláček obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé

Potoky

- mořčák říční** - zimní i letní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- šňorac vodní** - velký jaro kůže výčnělky světlé až bílé
- šňorac obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- čálek lesní** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé

Pole, louky

- poštovní obecná** - na vlnách zimních i letních
- káň lesní** - v zimě i jaro kůže výčnělky světlé až bílé
- komárek polní** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- babert obecný** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- tuňák lesní** - na vlnách zimních i letních
- zvonák zelený** - zimní i letní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- střevlík obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- střevlík obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- vrábec polní** - v zimě, v jarních, kůže výčnělky světlé až bílé
- hlíva obecná** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- hrsták kvěťatý** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- vrána obecná** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- ševcák polní** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- šňorac obecný** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé

Lidská sídla (parky, zahrady)

V tomto prostředí se mohou objevit i některé druhy žijící převážně v lesích (strakapoud, brhlák, krahulec...)

- vykora koňadra** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- vykora modřinka** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- pěnkava obecná** - v zahradách, kůže výčnělky světlé až bílé
- zvonák zelený** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- hořák lesní** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- vrábec domácí** - zimní hosté, kůže výčnělky světlé až bílé
- vrábec polní** - na vlnách zimních i letních
- hlíva obecná** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé
- strakapoud malý** - v zimě i jaro kůže výčnělky světlé až bílé
- klvka obecná** - drůbež, kůže výčnělky světlé až bílé

Přezimující druhy

Zimní hosté

Jarní přelet

Brkoslav severní

V některých letech můžeme zaznamenat i velká hejna ptáků velkých jako špaček. Většinou na jabloních s nespadanými jabky nebo na jeřabinách.

Dřemlík tundrový

Tohoto malého sokolovitého dravce si můžeme snadno splest s poštolkou. Je však ještě o něco menší a má jinou kresbu na hlavě a hrudi. Samec je modrošedý a samice tmavě hnědá.

Pěnkava jikavec

Zejména na podzim a brzy z jara je možné pozorovat jikavce. Často v hejnech spolu s pěnkavami obecnými, od kterých se liší oranžovou barvou na hrudi a na boku.

Káně rousná

Nejčastěji na polích můžeme pozorovat káňata, která se na první pohled velmi málo liší od běžných kání lesních. Na nohou mají tzv. rousy (nohy jsou porostlé peřím až po prsty), při pohledu na letícího ptáka si všimneme tmavé skvrny na křídlech a výrazné koncové pásky na

ocase

Přezimující druhy

Zimní hosté

Jarní přelet

konec února

- **skřivan polní** - známý zpěv za stálého třepetání nad poli a loukami
- **čejka chocholáta** - někdy i větší hejna na polích a loukách
- **špaček obecný** - sedá ve skupinách na vrcholcích stromů, zpívá u budky

začátek března

- **holub hřivnác** - bílé pruhy na křídlech
- **konipas bílý** - skupiny na polích a loukách, u vody i na lidských stavbách
- **drozd zpěvný** - zejména ráno a večer sedá pod vrcholky stromů, výrazný zpěv (2 - 3 x opakuje molův)

březen

- **budníček menší** - drobný ptáček, ve větvích stromů a keřů, vícekrát opakuje "cip cap"
- **červenka obecná** - lesy, zahrady, "melancholický" zpěv
- **konipas horský** - u potoků, pohupuje dlouhým ocasem
- **reheček domácí** - na střechách domů, opakovaně posedává a potřepává ocasem
- **střnad rákosní** - porosty rákosy, vyšší byliny na loukách, černá hlava samečka

- **konopka obecná** - červená barva na hlavě a hrudi samečka, někdy i přezimuje
- **pěvuška modrá** - lesy, zahrady, nenápadný vzhled, žije skrytě ve větvích stromů a křovinách

začátek dubna

- **bramborníček hnědý** - na loukách na vrcholcích bylin a keřů
- **zvonohlík zahradní** - za letu výrazně žlutý kostřec (kořen ocasu)

duben

- **pěníce černohlavá** - černá (samečka hnědá) "čepička" na hlavě
- **vlaštovka obecná** - vidličnatý ocas
- **jirůčka obecná** - krátký vykrojený ocas, bílý kostřec (kořen ocasu)

začátek května

- **tuhýk obecný** - louky, na vrcholcích keřů, sameček má černou pásku přes oko
- **rorys obecný** - větší než vlaštovka, rychlý let ve skupinách kolem věží a vyšších domů

27

Dívej se na obrázek a říkej, co na něm vidíš.

PTÁCI mají dvě nohy a dvě křídla.
Ptáci létají.

Jejich tělo je porostlé peřím.

Potravu přijímají zobákem.
Na zobáku mají nosní dírký.

Ušní otvory jsou obyčejně skryty
na hlavě v peři.

Ptáci si staví hnízda. Do nich snášíjí samičky vejce.
Z vajec se líhnou malá ptáčátka.

Pracovní list - Co všechno víme
o ptákovi ... – nápověda pro vyprávění
o ptácích.

Pracovní list – Hádanky.....

Viš, jak se jmenují ptáci
na tomto
obrázku?

KDO JE TO?

Nohy má lopaty
a zobák rohatý,
ve vodě se máchá,
pokřikuje ká-ká.

Viš, jak se jmenuje slepice,
která chodí s kuřaty?

CO JE TO?

Hřeben má, nečeše se,
ostruhy má, nevozí se.

Kdo má korunu,
a naní kráčí?

Vlasý nemá, hřeben nosí,
ostruhy má, chodí bosý.

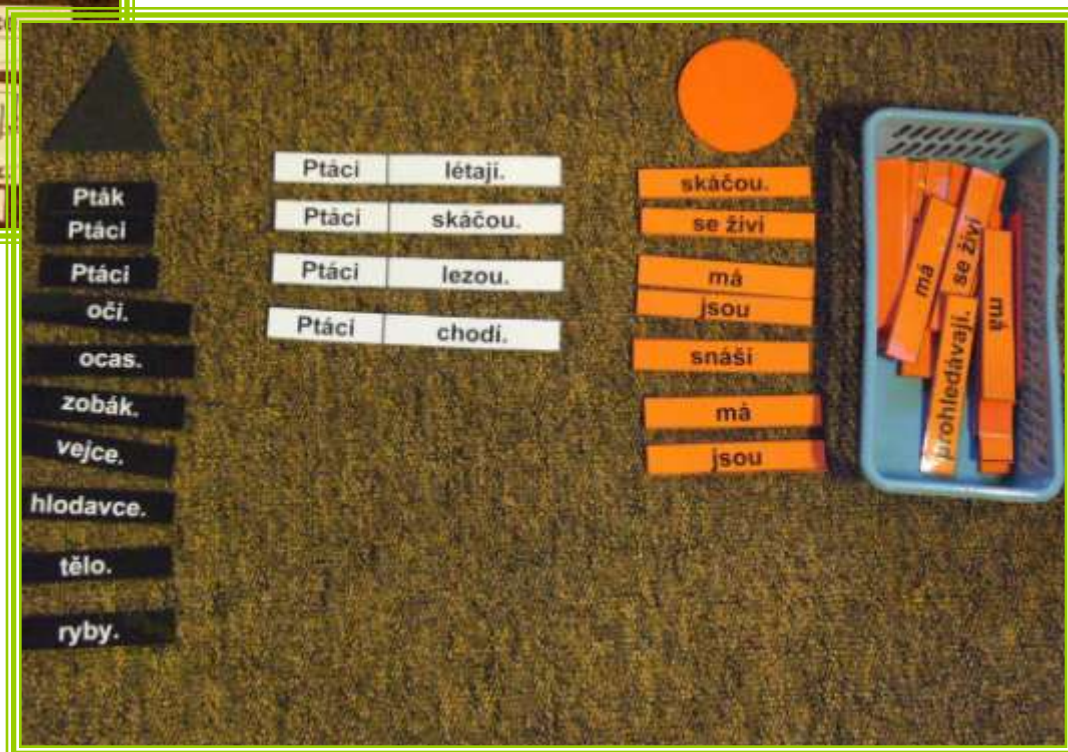
Z jedné strany zobáček,
z druhé zase očásek,
uprostřed je zlatá kulička.

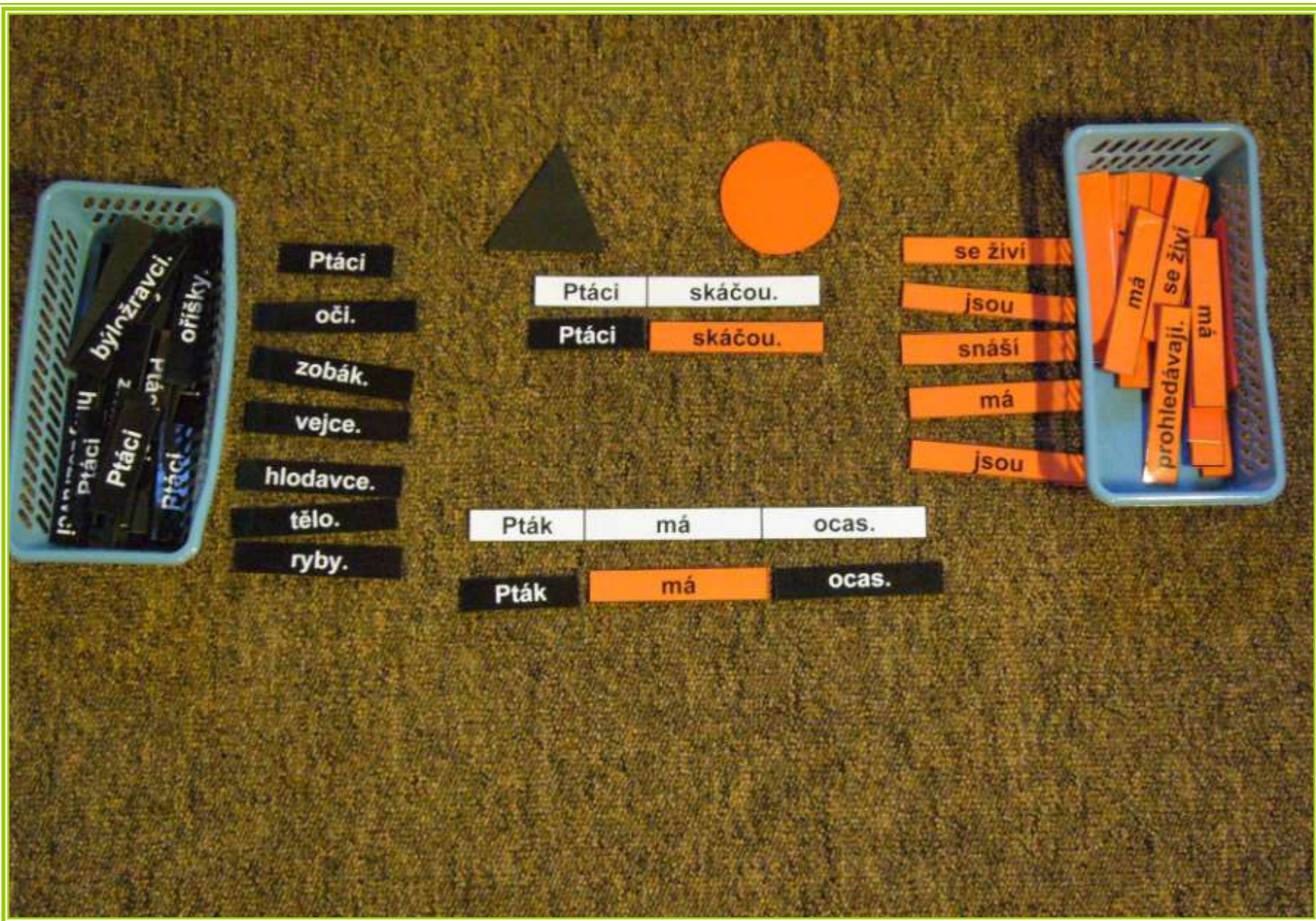
Ještěl neuhádneš, pomohou ti obrázky na s. 77.
Pěkně je vystříhni a rozmysli si,
který kam přilepiš.

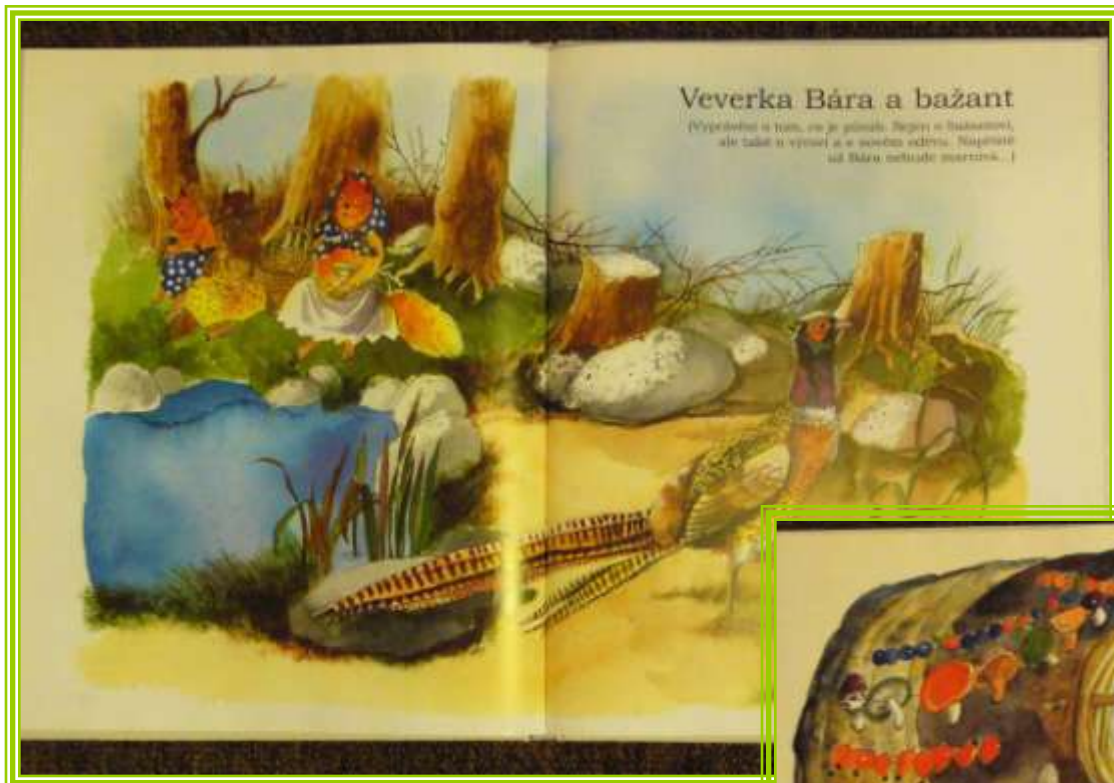

Čteme věty o ptácích. Říkáme si, co je slovo a co je věta.

Skládáme věty ze slov. Podstatná jména a slovesa jsou rozdělená podle metodiky Montessori.

Čteme příběhy o veverce Báře, ve kterých se seznamujeme se životem ptáků.

Ze by nebyl jejich...? Bára si s úlekem vzpomněla na přilet cizího návštěvníka. Ano, určitě to tak bude: ten neznámý pták přinesl vejce do slavíčího hnízda. A ubozí zpěváčci se teď starají o podvržené dítě. Takhle to nemůže nechat – musí jim říci pravdu!

Veverka se bez rozmyšlení vydala ke slavíkům. Tiskli se k velikému mláděti, zahřivali je, jak mohli. A Bára rovnou začala vyprávět, jak se pták podobný krahujci snesl k jejich hnízdu, jak se smál...

„Ale Báro,“ přerušil ji slavík. „Říkáš nám něco, co sami dávno víme.“

Veverka Bára a kukačka

Prýpovědi o tom, co znamená být vděl, a slavičci, a o jiné věci. Například o tom, jak se stane, jak se stane a to, jak se stane...

Větší děti mohou hledat informace nejen v knihách, na CD, ale i na internetu.....

Skládačky různých druhů máme rády a ještě navíc jsou opatřeny informacemi, které si můžeme přečíst samy.

Zaškrtni správnou odpověď.

Čáp má 4 nohy.	Ano	Ne
Kočka snáší vejce.	Ano	Ne
Sokol je dravec.	Ano	Ne
Sova loví myši.	Ano	Ne
Kukačka si staví hnízdo.	Ano	Ne
Slepice nemá hřebínek.	Ano	Ne
Kachna špatně plave.	Ano	Ne
Vrabeц odlétá na zimu do Afriky.	Ano	Ne
Jiříčky mají stejné hnízdo jako vlaštovky.	Ano	Ne
Papoušek nemá barevné peří.	Ano	Ne
Kohout je domácí pták.	Ano	Ne

Je to tak?

Kuřátka vyseděla slepici.	
Komín hnízdí na čápovi.	
Vejce se klubou ze sýkorky.	
maso trhá orla.	
Noc loví v sově.	
Rákosí hnízdí v rákosníkovi.	
Housátka vedou husu.	
Nektar saje kolibříka.	
Strom sedí na papouškovi.	
Ořech rozlouskl tukana.	
Žížala sezobla kosa.	

Jsou tohle správná jména ptačích mláďat?

Kos má kosičátka.		
Čáp má čápičátka.		
Slepice má slepičátka.		
Husa má husátka.		
Orel má orlátka.		
Pštros má pštrosičátka.		
Kačer má kačeřátka.		
Holub má holubátka.		
Tučňák má tučňáčata.		
Vrabec má vrabečky.		
Vlaštovka má vlaštovičky.		

Jaká jsou správná jména ptačích rodičů?

Kačer a kačeříce.		
Houser a houska.		
Kohout a kohoutice		
Holubák a holubice.		
Krocán a krocanka.		
Kachňák a kachna.		
Pštrosičák a pštrosice.		
Kos a kosa.		
Bažant a bažantice.		
Čáp a čápka.		
Krocán a krocánice.		

Jak to má být správně?

Lét ptákal.	
Křídlat mávly.	
Hnízdnul si do sedla.	
Pípčata ptákala hlady.	
Skák pokosoval.	
Krm ptákil mláďata.	
Sežížnul zobalu.	
Fouk vítral.	
Pad déšť'al.	

Dopiš a domaluj

Pták má všude na těle		
Skoro všichni ptáci si staví		
Ptačí mláděta se líhnou z		
Místo rukou mají ptáci		
Potravu jí ptáci pomocí		
Ptáci se pohybují pomocí křídel a		
Někteří ptáci mají na hlavě		
Dravci se živí		
Domácí ptáci se živí		